

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/a-c/mariusz-olgiere-julian-buhardt/50922,Mariusz-Olgierd-Julian-Buhardt.html>
2024-07-16, 15:14

mjr adm. (piech.) **Mariusz Olgierd Julian Buhardt** . Urodzony 9 IV 1891 w Warszawie, syn Lucjana i Jadwigi z d. Żejma. W niektórych publikacjach błędnie podawany jako „Burhardt”. Początkowo pobierał nauki w gimnazjum prywatnym Chrzanowskiego (1904-1908), następnie w gimnazjum filologicznym W. Górskiego w Warszawie (matura w 1919). Ukończył Wyższe Kursy Administracji Urzędników Administracyjnych przy Wolnej Wszechnicy Polskiej (półdyplom Szkoły Nauk Politycznych). Od 14 XI 1914 w POW w Warszawie. Do 5 VIII 1915 ukończył szkołę żołnierską i podoficerską POW. Służbę w wojsku rozpoczął od wstąpienia 5 VIII 1915 do baonu Warszawskiego I Bryg. Leg. Pol. Od 22 VIII 1915 w 1 komp. III baonu I p.p. Leg. Pol. jako sekcyjny (st. żołnierz). Odbił kampanię wołyńską. 1 IX superarbitrowany (Rozkaz Kdy Grupy Leg. Pol.), od 14X 1916 rozpoczął służbę w Żandarmerii Polowej POW (Okręg Warszawski) jako dca sekcji bojowej. W XII 1916 ukończył szkołę podchorążych POW w Warszawie. 1 II 1917 mianowany podoficerem, następnie podchorążym (1 X 1917) objął funkcję zca szefa Żandarmerii Polowej Okręgu Warszawskiego POW.

11 XII 1918 jako podchorąży WP służył w Żandarmerii Polowej WP jako oficer do zleceń. Od grudnia 1918 do kwietnia 1919 w Komendzie Głównej Milicji Ludowej jako kierownik Referatu IIIb. Od 19 V 1919 w Oddz. II Dowództwa Frontu Pn.-Wsch. jako zca szefa sekcji defensywy w Wilnie, od VII 1919 w Oddz. II Dtw Frontu Litewsko-Białoruskiego jako zca szefa wydz. Od 1 XI 1919 do 15 VI 1920 dca plac. nr 3 Sekcji Defensywy Oddz. II (od 1 IV 1920 podlegał Oddz. II Dtw I Armii). Następnie oficer do zleceń w Dtwie I Armii, od 1 VII 1920 dca oddziału pościgowego, a od 2 VIII 1920 w Oddz. VI Związku Obrony Ojczyzny Sztabu (dywersja zafrontowa) jako zca kierownika grupy dywersyjnej, skąd 19 VIII 1920 przeszedł do oddziału Stanisława Bułak-Bałachowicz jako oficer do zleceń specjalnych. Na tym stanowisku służył do 10 X 1920 skąd przeszedł do Sekcji Defensywy Oddz. II Nacz. Dowództwa, początkowo jako referent inwigilacyjny, następnie kier. referatu. Na tym stanowisku służył do 1 XII 1921. Odznaczony Orderem Virtuti Militari V kl. (nr 4972) i dwukrotnie Krzyżem Walecznych. Ponadto otrzymał odznaki: „Za wierną służbę”, „Kryz POW”, „Dowództwa Frontu Litewsko-Białoruskiego”. 1 XI 1920 mianowany ppor. piech. ze starsz. z 1 VI 1920.

W opinii z 29 XII 1920 szef Sekcji Defensywy Oddz. II Nacz. Dowództwa napisał: „Bardzo

dobry, pilny, sumienny wyrobiony oficer z poczuciem obowiązku i poświęcenia. Bardzo dobry oficer wywiadowczy". 1 VI 1922 awansowany na stop. por. piech. Do 1924 służył jako referent kontrwywiadowczy Oddz. II Sztab. DOK III (Grodno), a następnie na tym stanowisku do 1 VII 1929 w SRI DOK III (Kontrwywiad). 19 III 1927 został awansowany do stop. kpt. piech. ze starsz. z 1 I 1927 z lok. 18.

Opinie z okresu tej służby były jednolite: określano go jako wybitnego oficera informacyjnego i bardzo dobrego oficera. Szef Sztabu DOK III ppłk SGen. Stanisław Krzysik napisał: „Kpt. Buhardt Mariusz nadaje się w zupełności na obecne i na wyższe stanowisko poza linią, a to w służbie Oddz. II Sztabów: 1/Kierownika Samodzielnego Referatu Informacyjnego DOK; 2/ Kierownika Referatu w Centrali Oddz. II SG lub w ekspozyturach. Do służby liniowej nie nadaje się ze względu na kategorię D”. Jednocześnie ppłk Krzysik wnioskował dla kpt. Buhardta: „Do odznaczenia Srebrnym Krzyżem Zasługi za wyteżoną, niezawodną, nadzwyczaj ofiarną i zwieńczoną doskonałymi rezultatami w dziedzinie zabezpieczenia całości Państwa (służba informacyjna)”.

Przeniesiony został do Sztabu Głównego WP na kierownika ref. w Oddz. II, gdzie służył do 1 VI 1930. Kolejnym przydziałem była Ekspozytura nr 1 Oddz. II SG w Wilnie, w której do 1 XI 1933 służył jako zca szefa Eksp., a następnie do 1 IV 1934 jako p.o. szefa Eksp. nr 1 (pozostawał na etacie plac. wyw. nr 2 KOP). Objął to stanowisko po ppłk. dypl. Kazimierzu Galińskim (odszedł do 33 pp), w pracy którego przeprowadzona kontrola stwierdziła wiele uchybień. Z Eksp. nr 1 odszedł wtedy również kpt. Stefan Wątróbski (do 72 pp). Ponowna kontrola z sierpnia 1934 stwierdziła znaczną poprawę, trudno jednak przesądzać ile było w tym zasługi kpt. Buhardta, którego w kwietniu 1934 zastąpił kpt. dypl. Józef Oleńcki. W okresie kierowania Eksp. nr 1 kpt. Buhardt ściśle współpracował z kier. Referatu KW rtm. Wacławem Wróblewskim oraz urzędnikiem cywilnym (formalnie szoferem) Wincentym Dubickim.

25 XI 1933 kpt. Buhardt odszedł do KOP na eksponowane stanowisko Inspektora Służby Granicznej, czyli placówek wyw. KOP pozostając w dyspozycji szefa Wyw. KOP (wg innej wersji - oficera do prac specjalnych Szefostwa Wywiadu KOP) z m.p. w Warszawie. 9 X 1938 opiniowany przez szefa wywiadu KOP mjr. Gurbskiego: „Inteligentny, zdolny. Ideowiec. Flegmatyk. Posiada kolosalnie silną wolę, która pozwala mu pełnić służbę pomimo złego stanu zdrowia. Wrodzone zdolności wywiadowcze [...] Do użycia na stałe w służbie Oddz. II Sztabu Głównego. Ze względu na zdrowie - w dziale studiów nad wywiadem sow.[ieckim]”.

Wiosną 1939 figuruje jako I zca szefa Wywiadu KOP. Mjr Jan Gurbski wnioskował też awans dla kpt. Buhardta do stop. majora, co zostało zrealizowane ze starsz. z 19 III 1939.

Od 1 IX do 8 IX 1939 pozostawał bez przydziału, zgłosił się ochotniczo w DOK Wilno, którego rozkazem służył do 18 IX 1939 w Dowództwie Obozu Warownego Wilno jako oficer do zleceń. 19 IX wraz z oddziałami dowództwa przekroczył granicę litewską, został internowany w obozie Kototowa, skąd zbiegi 8 X 1939 i nazajutrz zameldował się u attaché wojskowego przy Poselstwie RP w Kownie płk. dypl. Leona Mitkiewicza. Ponieważ Litwa

zerwała stosunki dyplomatyczne z Polską, 17 X 1939 został przydzielony do placówki wywiadowczej przy attachacie francuskim w Kownie w charakterze oficera wywiadu. Po uzgodnieniu z attache francuskim przeszedł 27 X 1939 granicę litewską do okupowanego Wilna. 5 XI 1939 wstąpił do SPP/ZWZ w Wilnie, w sztabie pełnił funkcję kierownika grupy wywiadowczej. Na tym stanowisku pozostawał do 22 II 1940, kiedy wskutek dekonspiracji musiał ewakuować się do Szwecji, gdzie 26 II zameldował się u attché wojskowego mjr. dypl. Feliksa Brzeskińskiego. Najpierw pozostawał w jego dyspozycji, od 27 III na rozkaz szefa Oddz. II Szt. NW służył na placówce wywiadu „Sajgon”. 20 V 1940 wykazywany był jako oficer służby zewnętrznej obok mjr. dypl. Michała Rybikowskiego, rtm. Wacława Gilewicza i por. Mściwoja Kokorniaka. Od 1 VIII 1940 w Eksp. „Północ” Oddz. II Szt. NW jako zca kierownika placówki (rtm. Wacława Gilewicza) i oficer kontrwywiadowczy. W Sztokholmie został przyjęty do ZWZ ps. „Krzywonos”, paszportowe nazwisko M. Gródecki, jako oficer placówki „Renifer” w Helsinkach będącej placówką pomocniczą Bazy ZWZ „Anna”.

Na rozkaz komendanta Bazy ZWZ „Anna” w Sztokholmie ppłk. dypl. Tadeusza Rudnickiego 21 V 1940 został przeniesiony do Attachatu Wojskowego przy Poselstwie RP w Helsinkach, którym kierował ppłk. dypl. Władysław Łoś. Pełnił tam funkcję oficera kierunkowego. Do 1 VIII 1940 podlegał VI Oddz. Szt. NW, następnie rozkazem szefa Oddz. II Szt. NW powrócił do Oddz. II Szt. NW. Służył w ramach Ekspozytury „Północ” jako eksponowany oficer na placówce terenowej w Finlandii. Na tym stanowisku pozostał do 30 V 1941, kiedy w związku z likwidacją polskiego poselstwa w Helsinkach wyjechał do Sztokholmu, gdzie do 4 VIII oczekiwał na ewakuację do Wlk. Brytanii. 6 VIII zameldował się w Oddz. II Szt. NW, został skierowany na Stację Zborną Oficerów w Rothesay. 15 I 1942 został przeniesiony w stan nieczynny, w tym czasie ukończył kurs dla oficerów służby etapowo-poborowej w Kirkcaldy (5 I - 17 IV 1942). 1 I 1944, powołano go do służby czynnej, został skierowany na V Kurs Unitarny przy Centrum Wyszkożenia Zarządu Wojskowego w Burntisland (VI-IX 1944). Do 28 III 1945 służył w Centr. Wyszkoż. Żarz. Wojsk i Ośrodku Prac Okupacyjnych, następnie w Wydz. Opieki nad Żołnierzem Jednostek Wojskowych w Wlk. Brytanii (JWWB) jako oficer łącznikowy do Wydz. Wywiadu Obronnego JWWB. Od 29 V pełnił tę funkcję w kompanii Opieki nad Żołnierzem Dłwa JWWB.

Od 2 X 1945 do 15 III 1946 znajdował się w Kadryze Ewidencyjnej Oficerów (rezerwa personalna Naczelnego Wodza), następnie w Oddziale Zbiorczym nr 3 Kadry Ewidencyjnej Oficerów. 17 V 1947 zgłosił wstąpienie do PKPR.

Po wojnie pozostał w Wlk. Brytanii, od VI 1949 mieszkał w polskim Osiedlu Penrhos. Zmarł 12 XI 1964 w polskim szpitalu w Penley. Pochowany został na cmentarzu w Wrexham. Żonaty z Henryką z Jaroszyńskich, córki: Małgorzata (1920), Krystyna (1923). Miał siostrę Halinę Marię (1888), brata Zbigniewa Stanisława (1897).

Odznaczenia:

- Order Virtuti Militari V kl. (nr 44972),
- Krzyż Niepodległości (1932),
- Krzyż Walecznych, dwukrotnie (nr 59850),
- Srebrny Krzyż Zasługi (1927),
- Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921,
- Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości (1928),
- Srebrny Medal za Długoletnią Służbę,
- Brązowy medal za Długoletnią Służbę.

Opracował: **Tadeusz Dubicki, Andrzej Suchcitz**. Tekst ukazał się w: *Oficerowie wywiadu WP i PSZ w latach 1939-1945*, Tom III, Łomianki 2018, s. 45-49.